

Верховний
Суд

Забезпечення єдності судової практики. Проблемні питання

Наталя Волковицька

суддя Касаційного господарського Суду у складі Верховного Суду,
кандидат юридичних наук

24 квітня 2023 року

Справи, передані на розгляд Великої Палати Касаційним господарським судом у складі Верховного Суду

Ухвала КГС ВС від 02.11.2022 у справі № 912/2797/21

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку стосовно того, що непроведення нормативної грошової оцінки у порядку, встановленому законодавством, є підставою для визнання договору оренди земельної ділянки недійсним, який викладено у постанові Верховного Суду України від 11.05.2016 у справі за № 6-824цс16

Ухвала КГС ВС від 16.11.2022 у справі № 910/5880/21

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку, викладеного у постанові Першої судової палати КЦС ВС від 10.07.2019 у справі № 489/6624/15-ц, що вимоги позивача про повернення сплаченої ним суми адміністративного штрафу підлягають вирішенню у позасудовому порядку з використанням механізму повернення з бюджету помилково сплачених грошових коштів на підставі подання органу, що контролює справляння надходжень бюджету, а саме Порядку № 787.

Ухвала КГС ВС від 17.11.2022 у справі № 910/8115/19(910/13492/21)

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновків щодо застосування статей 512-519, 656, 1077-1079 ЦК України у подібних правовідносинах, викладених в постановках Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 06.08.2021 у справі № 639/6370/18, від 10.08.2021 у справі № 755/7758/19, від 19.01.2022 у справі № 766/10404/19, від 04.10.2021 у справі № 712/10515/17, від 26.01.2022 у справі № 761/41749/19, від 08.06.2022 у справі № 723/779/20 про те, що умови оспорюваного договору про передання права грошової вимоги з отриманням первісним кредитором від нового кредитора оплати меншої, ніж номінальна вартість такої вимоги, та/або з правом на стягнення додаткових нарахувань, штрафних санкцій, процентів тощо, якщо їх суми не були в повній мірі компенсовані первісному кредитору, свідчить про проведення факторингової операції.

Ухвала КГС ВС від 14.12.2022 у справі № 904/8884/21

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку стосовно можливості визнання укладеною додаткової угоди до договору оренди земельної ділянки за позовом, поданим у будь-який строк після закінчення договору оренди землі, який викладено у постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 04.10.2021 у справі № 591/2104/20.

Ухвала КГС ВС від 16.12.2022 у справі № 911/3312/21

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновків щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладених у постановах Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного цивільного суду: від 05.03.2020 у справі № 756/5330/17, від 10.11.2021 у справі № 755/1139/18, від 02.12.2021 у справі № 645/396/20, від 19.05.2022 у справі № 824/152/21, від 19.10.2022 у справі № 201/5579/20 щодо необов'язковості призначення судового засідання з розгляду заяви про ухвалення додаткового рішення, у разі якщо судове рішення по суті позовних вимог ухвалене в судовому засіданні.

Ухвала КГС ВС від 20.12.2022 у справі № 910/19199/21

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку щодо застосування норм статей 514, 519 ЦК України у подібних правовідносинах, що було викладено у постанові Касаційний цивільного суд у складі Верховного Суду у справі № 947/23885/19 від 02.11.2022, а саме: відступлення відсутнього права вимоги не зумовлює недійсність договору між первісним кредитором та новим кредитором, тому що правовим наслідком відсутності критеріїв дійсності права вимоги є цивільно-правова відповідальність первісного кредитора перед новим кредитором. Тому відсутні підстави для недійсності договору про відступлення прав вимоги.

Ухвала КГС ВС від 22.12.2022 у справі № 910/16820/21

Підстава передачі:

ВИКЛЮЧНА ПРАВОВА ПРОБЛЕМА

- чи є пеня, 3 % річних, інфляційні втрати основним зобов'язанням (шкодою) у розумінні цивільного законодавства та Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 01.07.2004 № 1961-IV, та чи вважається сплата МТСБУ виплати (шкоди), регламентованої підпунктом «г» пункту 41.1. статті 41 зазначеного Закону повним виконанням основного зобов'язання.

Ухвала КГС ВС від 16.11.2022 у справі № 910/18489/20

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновків, наведених у постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного цивільного суду у постанові від 01.12.2021 у справі № 373/651/20, відповідно до якого у разі, якщо позовна давність мала сплинути з 12.03.2020 до 02.04.2020, відсутні підстави для продовження позовної давності відповідно до Закону України від 30.03.2020 №540-IX "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)", однак запровадження карантину у цей період на підставі Постанови від 11.03.2020 №211 "Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2" може свідчити про поважність причин пропуску позовної давності.

Ухвала КГС ВС від 07.12.2022 у справі № 909/578/17

Підстава передачі:

- **ФОРМУВАННЯ ВИСНОВКУ** про те, чи є ПАТ "Укрінбанк" та ПАТ "Українська інноваційна компанія" однією юридичною особою та, відповідно, який саме орган / суб'єкт наділений повноваженнями на управління такою юридичною особою в контексті внесення змін до ч.5 ст.44 Закону "Про гарантування вкладів фізичних осіб".

Ухвала КГС ВС від 21.12.2022 у справі № 905/1907/21

Підстава передачі:

- **УТОЧНЕННЯ ВИСНОВКУ**, наведеного у постанові Великої Палати Верховного Суду від 06.07.2021 у справі № 911/2169/20 шляхом зазначення того, що ПРОКУРОР МОЖЕ ЗВЕРТАТИСЬ до суду в інтересах держави в особі органу місцевого самоврядування та некомерційного комунального підприємства з вимогою про визнання недійсним правочину, укладеного комунальним підприємством та про стягнення коштів на користь такого комунального підприємства (як частини двосторонньої реституції) або на користь держави (у разі, якщо це передбачено законом).

Ухвала КГС ВС від 18.01.2023 у справі № 924/1288/21

Підстава передачі:

- **УТОЧНЕННЯ ВИСНОВКУ**, наведеного у постанові Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 19.10.2022 у справі №640/18775/19, а саме: «Пунктом 2 розд.І Правил №198 передбачено, що ремонт і утримання дорожніх об'єктів (крім залізничних переїздів), що перебувають у загальнодержавній власності, здійснюється дорожньо-експлуатаційними організаціями, які належать до сфери управління Укравтодору; вказаними приписами не застережена виключність здійснення ремонту саме вказаними організаціями та неможливість виконання цих дій іншими суб'єктами господарювання».

Ухвала КГС ВС від 24.01.2023 у справі № 916/3027/21

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від правової позиції, викладеної у постановах Верховного Суду від 20.10.2019 у справі №711/9146/16-ц, від 07.07.2021 у справі №587/2051/18, від 25.06.2021 у справі №643/6581/19, від 11.06.2019 у справі №904/2882/18, від 24.09.2019 у справі №922/1151/18, від 28.12.2019 у справі №922/788/19, від 16.03.2020 у справі №910/1162/19, від 15.04.2021 у справі №910/8554/20, від 28.06.2022 у справі №922/1280/21, від 16.06.2020 у справі №910/1162/19 про те, що роздруківки електронної переписки не можуть бути прийняті як належні та допустимі докази.

Ухвала КГС ВС від 26.01.2023 у справі № 5002-17/1718-2011

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду, викладеного у постановах від 06.11.2019 у справі № 761/14537/15-ц та від 01.12.2021 у справі № 552/1811/15-ц щодо застосування пункту 4 частини четвертої статті 4 Закону України "Про виконавче провадження", відповідно до якого наявність норми пункту 4 частини четвертої статті 4 Закону України "Про виконавче провадження", якою передбачено повернення стягувачу без прийняття до виконання виконавчого документу, якщо НБУ прийнято рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку-боржника, не може суперечити принципу верховенства права, меті й завданням цивільного судочинства, які спрямовані на захист порушеного права та виконання остаточного судового рішення.

Ухвала КГС ВС від 09.02.2023 у справі № 910/8413/21

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку, викладеного у постанові Верховного Суду України від 09.09.2014 у справі № 5011-48/950-2012, про те, що оскільки упродовж шестимісячного строку, визначеного законами України "Про внесення змін до Закону України "Про охорону культурної спадщини" № 2245-IV та "Про тимчасову заборону приватизації пам'яток культурної спадщини" від 1 лютого 2005 року № 2391-IV, Кабінет Міністрів України не подав на розгляд Верховної Ради України законопроектів (пропозицій) про приведення законів України у відповідність із зазначеними Законами щодо включення чи невключення об'єктів до списків (переліків) пам'яток історії та культури згідно із Законом УРСР № 3600 і до Реєстру нерухомих пам'яток України та затвердження переліку пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації, тому об'єкти, не включені до списків (переліків) пам'яток історії та культури згідно із Законом УРСР № 3600 і до Реєстру нерухомих пам'яток України, під час дії мораторію на приватизацію, передбаченого Законом України "Про тимчасову заборону приватизації пам'яток культурної спадщини" від 01.02.2005 № 2391-IV, підлягали приватизації.

Справи, передані на розгляд об'єднаної палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду

Ухвала КГС ВС від 16.11.2022 у справі № 910/9796/19

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновків Верховного Суду, викладених у постановках від 17.02.2022 у справі №910/4216/20, від 25.07.2022 у справі №910/16185/19 та від 15.06.2022 у справі №910/9947/19, за змістом яких Суд встановлював наявність/відсутність підстав для звернення особи з позовом про стягнення заборгованості за поставлену електроенергію до 01.07.2019 та обґрунтованість/ безпідставність відповідного позову з обставинами чинності запровадженого державою на підставі нормативних актів алгоритму розподілу коштів з рахунків зі спеціальним режимом використання.

Ухвала КГС ВС від 18.01.2023 у справі № 916/3938/21

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновків Верховного Суду, викладених у постановах від 20.01.2022 у справі №904/138/21, від 01.02.2022 у справі №904/141/20, від 27.07.2022 у справі №904/7875/21, відповідно до яких суди, зокрема, посилаючись на положення частини шостої статті 9 Закону України "Про залізничний транспорт", вказували, що збитки залізничного транспорту загального користування відшкодовуються за рахунок державного або місцевих бюджетів залежно від того, яким органом прийнято рішення щодо введення відповідних пільг.

Ухвала КГС ВС від 09.02.2023 у справі № 905/77/21

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку щодо застосування норми частини 1 статті 216 ЦК України (в аспекті необхідності додаткового дослідження судами першої та апеляційної інстанцій ефективності визнання недійсним договору про закупівлю для захисту інтересів держави у випадку, коли вимогу про проведення двосторонньої реституції навіть не було заявлено одночасно з вимогою про визнання правочину недійсним), викладеного в постанові об'єднаної палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 03.12.2021 у справі № 906/1061/20.

Ухвала КГС ВС від 15.02.2023 у справі № 904/192/22

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку, викладеного у постановах Верховного Суду від 21.12.2022 зі справи № 904/193/22 та зі справи № 904/180/22 (у складі колегій суддів палати для розгляду справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів), з метою забезпечення єдності судової практики щодо застосування статті 43 Закону України «Про публічні закупівлі».

Ухвала КГС ВС від 15.02.2023 у справі № 914/2355/21

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку, викладеного у постанові від 24.11.2022 у справі № 914/1904/21, відповідно до якого правовою підставою для виконання тих чи інших видів і обсягів робіт підрядником є наявність відповідного плану-завдання, де визначено вид, обсяг та ціну робіт. Водночас позивач не надав суду відповідних планів-завдань на види і об'єми робіт, зазначені в актах виконаних будівельних робіт, заборгованість за якими є предметом спору. При цьому суд зазначив, що відповідачі обґрунтовано відмовились від підписання наданих позивачем актів, зважаючи на умови укладеного сторонами договору: позивач не погодив у встановленому законом і договором порядку вид, обсяг та ціну робіт; оскільки відсутні плани-завдання відповідачів, то сторони не досягли згоди щодо істотних умов договору підряду всупереч частині першій статті 853 ЦК України, за змістом якої у замовника виникає обов'язок прийняти роботу, яка виконана підрядником саме відповідно до умов договору підряду.

Ухвала КГС ВС від 28.03.2023 у справі № 910/21280/21

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку об'єднаної палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду, викладеного у постанові від 16.10.2020 у справі № 910/7186/19 щодо застосування статті 173 ГПК України у подібних правовідносинах та, як наслідок, залишення позову без розгляду на підставі пункту 8 частини 1 статті 226 ГПК України.

Ухвала КГС ВС від 05.04.2023 у справі № 910/5361/22

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку щодо застосування частини дванадцятої статті 137 ГПК України у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленій постанові Верховного Суду у складі колегії суддів з іншої палати від 01.02.2023 у справі № 910/1539/21 (910/8758/21).

Ухвала КГС ВС від 28.03.2023 у справі № 911/3342/21

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку щодо застосування пункту 8 глави 5 розділу XI Кодексу ГРМ, викладеного у постанові Верховного Суду 26.07.2022 у справі № 911/1068/21, в якій КГС ВС вказав, що оскільки акт про порушення від 08.05.2020 № 2836 складений до внесення змін до пункту 8 глави 5 розділу XI Кодексу ГРМ, суди попередніх інстанцій дійшли правильного висновку про те, що обов'язок оператора ГРМ (АТ "ОГС "Київоблгаз") здійснювати розгляд актів про порушення комісією з розгляду актів про порушення протягом двомісячного строку на спірні правовідносини не поширюється, а отже відповідачем зазначену норму порушено не було.

Ухвала КГС ВС від 29.03.2023 у справі № 918/686/21

Підстава передачі:

УТОЧНЕННЯ

- правового висновку щодо застосування п. 3 розд. XIII, п. 3 гл. 3 розд. XIV Кодексу ГТС, вказавши, що у такій категорії справ (стягнення заборгованості за послуги балансування за договором про транспортування природного газу) незалежно від того, здійснюється місячне чи добове балансування, а також яка саме редакція Кодексу ГТС застосовується до спірних відносин, позивач не повинен доводити існування загрози цілісності ГТС, наявності в нього ресурсу природного газу саме для врегулювання добових небалансів відповідача, факт понесення реальних витрат на врегулювання добових небалансів саме відповідача, зокрема й факт купівлі-продажу оператором ГТС короткострокових стандартизованих продуктів.

Ухвала КГС ВС від 05.04.2023 у справі № 904/2465/21

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку Верховного Суду, викладеного у постановах від 20.02.2018 у справі № 906/100/17, від 12.06.2018 у справі № 927/976/17, від 02.10.2019 у справі № 910/22198/17, від 05.07.2022 у справі № 910/2958/20, від 07.12.2022 у справі № 904/6735/20 (624/215/21) щодо врегулювання розбіжностей у застосуванні частини 3 статті 92 Цивільного кодексу України про презумпцію добросовісності третьої особи, яка, укладаючи з товариством правочин, не знала і не мала знати, що він є значним для товариства.

Справи, передані на розгляд
судової палати для розгляду справ щодо
земельних відносин та права власності
Касаційного господарського суду у складі
Верховного Суду

Ухвала КГС ВС від 22.03.2023 у справі № 906/1314/21

Підстава передачі:

- необхідність відступу від висновку Верховного Суду, викладеного у постанові від 21.12.2021 у справі №910/10351/20 щодо застосування положень розділу IX "Перехідні положення" Закону України "Про оренду землі".

Ухвала КГС ВС від 22.12.2022 у справі № 910/10380/20

Підстава передачі:

- неоднозначний підхід КГС ВС до застосування статті 33 Закону України «Про оренду землі» у подібних правовідносинах, за практично ідентичних фактичних обставин справ та доводів касаційних скарг;
- забезпечення єдності судової практики та стабільності правозастосування;
- з метою з'ясування необхідності відступу від висновків, викладених у постановах КГС ВС від 24.11.2021 у справі № 910/10381/20, від 21.12.2021 у справі №910/10351/20 та від 22.12.2021 у справі № 910/10388/20.

Ухвала КГС ВС від 20.09.2022 у справі № 910/7975/21

Підстава передачі:

- необхідність формування єдиної правозастосовчої практики, для вирішення питання щодо наявності чи навпаки, відсутності підстав для відступу від висновків у справах з подібних правовідносин.

Ухвала КГС ВС від 07.07.2021 у справі № 925/1133/18

Підстава передачі:

- вирішення питання щодо наявності чи навпаки, відсутності підстав для відступу від висновку, викладеного у постанові Верховного Суду від 15.06.2021 у справі №908/1664/19 про те, що визначення прокурором свого правового статусу як самостійного позивача не нівелює його обов'язку дотримання процедури, передбаченої абзацами третім і четвертим частини четвертої статті 23 Закону України "Про прокуратуру".

Справи, передані на розгляд
судової палати для розгляду справ про
банкрутство Касаційного господарського суду у
складі Верховного Суду

Ухвала КГС ВС від 23.11.2022 у справі
№ 911/4706/15(911/1626/21)

Підстава передачі:

- необхідність відступу від висновків, викладених у постановах КГС ВС від 21.04.2021 у справі №910/12641/19, від 26.05.2022 у справі №1-23-32/135-08-4825 та від 01.09.2022 у справі №910/14346/21, у питанні щодо застосування статті 30 ГПК України та визначення підсудності за заявами (позовами), поданими у межах справи про банкрутство, відповідачем у яких виступає центральний орган виконавчої влади, та які стосуються майна боржника.

Ухвала КГС ВС від 18.01.2023 у справі № 904/2154/22

Підстава передачі:

- формування (уточнення) єдиної правозастосовної практики щодо застосування частини четвертої статті 39 КУПБ;
- вирішення питання щодо наявності чи навпаки, відсутності підстав для відступу/уточнення від висновків судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС ВС, викладених у постанові від 06.07.2022 у справі № 913/288/21.

Ухвала КГС ВС від 07.02.2023 у справі № 924/1277/20

Підстава передачі:

- необхідність уточнення висновків про застосування норм права, викладених у постановках Верховного Суду від 16.03.2021 у справі № 910/18739/16, від 12.10.2021 у справі № 916/3619/19, від 13.12.2022 у справі № 904/4608/21;
- формування єдиної практики щодо застосування частини 2 статті 44 Кодексу України з процедур банкрутства у контексті дії пункту 1-2 Прикінцевих та Перехідних положень КУзПБ та Закону України "Про внесення зміни до розділу "Прикінцеві та перехідні положення" Кодексу України з процедур банкрутства" № 1944-IX від 14.12.2021 щодо наслідків спливу 170-денного строку розпорядження майном.

Ухвала КГС ВС від 15.02.2023 у справі № 904/5743/20

Підстава передачі:

- формування сталої судової практики при визначенні статусу вимог податкового органу, за умови нормативно-правового регулювання спірних правовідносин Кодексом України з процедур банкрутства;
- необхідність уточнити правову позицію щодо визначення моменту виникнення грошових зобов'язань боржника щодо сплати податкових платежів за неузгодженими податковими повідомленнями-рішеннями, адже одним із критеріїв обґрунтованості грошових вимог є існування у боржника на момент подачі заяви контролюючого органу з кредиторськими вимогами, обов'язку зі сплати відповідних платежів, який виник до відкриття провадження у справі про банкрутство. А відтак і визначення обсягу самостійного дослідження господарським у справі про банкрутство обставин виникнення кредиторських вимог податкового органу.

Ухвала КГС ВС від 07.02.2023 у справі № 910/23952/15

Підстава передачі:

- формування єдиної практики щодо застосування статті 45 КУзПБ у взаємозв'язку з положеннями статей 572, 575, 589 ЦК України, статей 7, 11, 17, 18 Закону України "Про іпотеку" та статей 12, 19, 28 Закону України "Про заставу" у справах про банкрутство боржника – майнового поручителя, що не є боржником за основним зобов'язанням.

Ухвала КГС ВС від 16.02.2023 у справі
№ 908/1957/21(908/3544/21)

Підстава передачі:

- необхідність конкретизувати (уточнити) висновок щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладений у постанові Верховного Суду від 31.08.2022 у справі № 921/574/20, зокрема: вирішити питання підсудності справ, у яких відповідачами є як ДПС України (центральний орган виконавчої влади), так і її відокремлений підрозділ.

Ухвала КГС ВС від 22.03.2023 у справі № 910/20057/16

Підстава передачі:

- чи поширюються висновки про застосування норм права, які викладені у постанові Судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС ВС від 23.09.2021 у справі № 904/4455/19 на правовідносини у справі № 910/20057/16?;
- з метою вирішення питання про наявність чи відсутність підстав для відступлення від висновків про застосування норм права, які викладені у постанові Верховного Суду від 11.06.2020 у справі № 917/1369/17 (у подібних правовідносинах до справи № 910/20057/16).

Справи, передані на розгляд
судової палати для розгляду справ щодо
корпоративних спорів, корпоративних прав та
цінних паперів Касаційного господарського суду у
складі Верховного Суду

Ухвала КГС ВС від 11.01.2023 у справі № 916/334/22

Підстава передачі:

- необхідність відступу від висновків, викладених у постанові КГС ВС від 19.01.2022 у справі № 910/20686/20;
- існування суперечливої судової практики щодо доказування такої складової цивільного правопорушення як протиправна поведінка заподіювача збитків, а саме вчинення ним податкового порушення в частині складання та реєстрації податкової накладної та/або неправомірного коригування до податкових накладних, яке позбавило позивача права на податковий кредит.

Ухвала КГС ВС від 08.02.2023 у справі № 910/5352/21

Підстава передачі:

- необхідність відступу від висновку, викладених у постанові КГС ВС від 03.12.2019 у справі № 909/574/18, із зазначенням, що не підписана актів приймання наданих послуг (виконаних робіт), які за умовами договору (без внесення до них відповідних змін) є необхідною умовою для розрахунку із замовником, не можуть бути єдиною безумною підставою для звільнення останнього від оплати фактично наданих послуг (виконаних робіт).

Ухвала КГС ВС від 21.02.2023 у справі № 907/922/21 1)

Підстава передачі: (на постанову)

- необхідність відступу від висновку Верховного Суду, який викладено у постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 31.08.2022 року у справі № 924/700/21 щодо застосування норм права, а саме: статті 89 Господарського кодексу України, статті 97 Цивільного кодексу України, частини 1 статті 58, частини 1 статті 59 Закону України «Про господарські товариства» та частини 1 статті 29, частин 1, 2, 3 статті 30 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", що втрата права власності на частку і статусу учасника за рішенням суду можлива лише у випадках витребування частки із чужого незаконного володіння або переведення на позивача прав та обов'язків покупця частки. Такий спосіб захисту прав позивача як визначення розміру статутного капіталу та часток учасників не може призводити до втрати іншими учасниками товариства права власності на їх частки та статусу учасників (корпоративних прав), тобто до фактичного виключення учасників з товариства (п. 95).

Ухвала КГС ВС від 21.02.2023 у справі № 907/922/21 2)

Підстава передачі: (на додаткову постанову)

- враховуючи, що оскаржувана додаткова постанова Західного апеляційного господарського суду від 31.10.2022 у справі № 907/922/21 є невід'ємною частиною постанови Західного апеляційного господарського суду від 05.10.2022 у справі № 907/922/21, касаційну скаргу на яку ухвалою Верховного Суду від 21.02.2023 передано на розгляд палати для розгляду справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів КГС ВС, то касаційна скарга позивачки на додаткову постанову від 31.10.2022 також підлягає передачі на розгляд палати для розгляду справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів КГС ВС.

Ухвала КГС ВС від 14.03.2023 у справі № 906/1330/21

Підстава передачі:

- необхідність відступу від висновків щодо застосування статті 8 Закону України "Про свободу совісті та релігійні організації" від 23 квітня 1991 року № 987-XII, які викладено у постанові Верховного Суду від 14.12.2022 у справі № 924/173/22, шляхом їх уточнення (конкретизації), виходячи з необхідності врахування висновків ЄСПЛ від 14 червня 2007 року у справі "Свято-Михайлівська Парафія проти України", а також те, що Закон № 987-XII встановлює кількість членів релігійної громади, що необхідна для прийняття рішення про зміну підлеглості.

Справи, передані на розгляд Великої Палати Касаційним цивільним судом у складі Верховного Суду

Ухвала КЦС ВС від 03.11.2021 у справі № 373/626/17

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку, викладеного у постанові Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 3 березня 2020 року у справі № 367/6388/16-а (провадження №К/9901/28577/18), про те, що порядок встановлення меж населених пунктів регламентований законом.

Ухвала КЦС ВС від 17.11.2021 у справі № 496/1059/18

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку Об'єднаної палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду щодо незастосування положень ЦК України про позовну давність до позову про визнання недійсним договору іпотеки.

Ухвала КЦС ВС від 26.01.2022 у справі № 522/179/16-ц

Підстава передачі:

- **ВИКЛЮЧНА ПРАВОВА ПРОБЛЕМА** щодо застосування положень Закону України № 4452-VI «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» у поєднанні з положеннями частини четвертої статті 559 ЦК України, у редакції до набрання чинності Законом України № 2478-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення кредитування», яка полягає у визначенні моменту, з якого починається перебіг шестимісячного строку для пред'явлення кредитором вимоги до поручителя за зобов'язаннями боржника - банку в ліквідації: з моменту початку процедури ліквідації банку чи з моменту акцептування кредиторських вимог за основним зобов'язанням.

Ухвала КЦС ВС від 24.11.2021 у справі № 754/8750/19

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку щодо застосування норм права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухвалених постановах Верховного Суду у складі колегії судів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 12 грудня 2018 року у справі №758/3453/16-ц (провадження № 61-18037св18) та Верховного Суду у складі колегії судів Касаційного господарського суду від 01 жовтня 2019 року у справі №5016/1284/2012, від 21 вересня 2021 року у справі № 910/3647/20, від 06 жовтня 2021 року у справі № 922/3371/19, відповідно до яких факт відступлення банком іншій особі права вимоги за укладеним з позичальником кредитним договором є підставою для припинення договору іпотеки, який забезпечує виконання основного зобов'язання.

Ухвала КЦС ВС від 19.01.2022 у справі № 523/2357/20

Підстава передачі:

- **ВИКЛЮЧНА ПРАВОВА ПРОБЛЕМА** щодо необхідності формування єдиної правозастосовчої практики у справах про заміну сторони виконавчого провадження у разі смерті боржника та застосування при цьому положень статей 1281 та 1282 ЦК України, а також вирішення питання можливості такої заміни з урахуванням змін до законодавства про виконавче провадження за Законом № 1404-VIII, який набрав чинності 05 жовтня 2016 року, згідно до яких положення щодо закінчення виконавчого провадження у разі смерті, оголошення померлим або визнання безвісно відсутнім стягувача чи боржника викладене як імперативне (пункт 3 частини першої статті 39 Закону № 1404-VIII).

Ухвала КЦС ВС від 23.05.2022 у справі № 570/3891/14

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постановах Верховного Суду України: від 17 квітня 2013 року у справі № 6-18цс13, від 03 червня 2015 року у справі № 6-206цс15, та постанові Великої Палати Верховного Суду від 13 березня 2019 року у справі № 520/7281/15-ц (провадження № 14-49цс19) ТА ВКАЗАТИ, ЩО: «найбільш розумним є тлумачення частини першої статті 523 ЦК України таким чином, що вона регулює випадки заміни боржника при переведенні боргу, реорганізації, оскільки ці випадки правонаступництва допускають можливість отримати від заставодавця (іпотекодавця) попереднє погодження забезпечувати зобов'язання за нового боржника. Як наслідок частина перша статті 523 ЦК України не поширюється на випадки заміни боржника при спадкуванні».

Ухвала КЦС ВС від 01.06.2022 у справі № 513/879/19

Підстава передачі:

➤ **ВІДСТУП** від висновку Великої Палати Верховного Суду, викладеного у постановках Великої Палати Верховного Суду від 15 січня 2020 року у справі № 322/1178/17 (провадження № 14-338цс19), від 16 червня 2020 року у справі № 145/2047/16-ц (провадження № 14-499цс19), від 23 червня 2020 року у справі № 696/1693/15-ц (провадження № 14-737цс19), про те, що проведення державної реєстрації речового права оренди земельної ділянки на підставі вказаного договору оренди землі не може підмінити державну реєстрацію самого договору (державна реєстрація речового права не є державною реєстрацією договору оренди землі), а тому не може впливати на момент набрання чинності договором оренди землі, укладеним до 01 січня 2013 року. Отже, оскільки ДСП не здійснило державну реєстрацію договору оренди землі, договір між позивачем та відповідачем чинності не набрав і, відповідно вказане сільськогосподарське підприємство не набуло прав орендаря за спірним договором оренди землі. У той же час, хоча стаття 31 Закону № 161-XIV регулює питання припинення договору оренди землі, проте договір оренди земельної ділянки чинності не набрав відтак підстав для задоволення позовних вимог щодо його припинення не вбачається.

➤ **ВИКЛЮЧНА ПРАВОВА ПРОБЛЕМА:**

1) чи допускає цивільне законодавство у зобов'язальних правовідносинах поведінку учасників цивільних правовідносин, яка суперечить добросовісності та чесній діловій практиці і проявляється у тому, що така поведінка не відповідає попереднім заявам або поведінці сторони, за умови, що інша сторона, яка діє собі на шкоду, розумно покладається на них?

2) яким чином суд має кваліфікувати поведінку сторони зобов'язального правовідношення, у разі коли одна сторона договору прийняла виконання від іншої сторони, а після цього посилається на недійсність такого договору або його неукладеність. Якщо поведінка сторони давала іншій стороні підстави вважати, що договір є дійсним (виконувався належним чином сторонами протягом тривалого часу), то наступне висунення вимог про його недійсність або неукладеність свідчить про зловживання цивільним правом?

3) підписання додаткових угод про внесення змін до окремих умов договору, ділове листування щодо договору можуть свідчити про наявність у сторони волі на виконання договору надалі, що дозволяє контрагенту покладатися на дійсність угоди. Чи має суд, оцінюючи дії учасника стосовно добросовісності, враховувати не лише сам факт виконання, а й волю сторін на виконання договору і досягнення відповідних їй правових наслідків?

Ухвала КЦС ВС від 23.06.2022 у справі № 357/8277/19

Підстава передачі:

➤ **ВІДСТУП** від висновків, викладених Верховним Судом України у постанові від 13 червня 2016 року у справі № 6-643цс16, оскільки, на думку колегії суддів, договір оренди землі набуває чинності з дня, коли сторони в належній формі досягли згоди з усіх істотних умов договору.

➤ **ВИКЛЮЧНА ПРАВОВА ПРОБЛЕМА:**

для забезпечення розумної передбачуваності судових рішень існує очевидна необхідність формування єдиної правозастосовчої практики при вирішенні питання щодо юрисдикції спорів за участі юридичних та фізичних осіб, які виникли в результаті оспорювання договорів оренди земельних ділянок та в подальшому їх витребування у орендаря - юридичної особи.

Ухвала КЦС ВС від 06.07.2022 у справі № 607/15052/16-ц

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку, викладеного у постановах Верховного Суду України від 05.10.2016 у справі № 916/2129/15, від 02.11.2016 у справі № 6-2161цс16 (№ 522/10652/15-ц), від 23.11.2016 у справі № 916/2144/15, від 25.01.2017 у справі № 916/2131/15 та постанові Великої Палати Верховного Суду від 29.05.2019 в справі № 367/2022/15-ц (провадження № 14-376цс18) **шляхом їх конкретизації та визначення, що** норма статті 388 ЦК України передбачає вичерпне коло підстав, коли за власником зберігається право на витребування свого майна від добросовісного набувача, зокрема якщо майно вибуло з володіння власника або особи, якій він передав майно, поза їх волею. Майно, яке вибуло з володіння власника на підставі договору та/або рішення органу влади чи місцевого самоврядування і в подальшому такі договір визнано недійсним та/або рішення органу влади чи місцевого самоврядування скасовано через їх незаконність, вважається таким, що вибуло з володіння власника поза його волею лише в разі, якщо саме відсутність волі власника на відчуження спірного майна було підставою прийняття відповідного судового рішення або за встановлення судом обставин, які б свідчили про відсутність волі власника.

Ухвала КЦС ВС від 06.07.2022 у справі № 206/4841/20

Підстава передачі:

➤ **ВІДСТУП** від висновку, викладеного у постановах Великої Палати Верховного Суду від 31.10.2018 у справі № 465/646/11 (провадження № 14-222цс18) та від 16.03.2021 у справі № 906/1174/18 (провадження № 12-1гс21) **шляхом його конкретизації та вказати, що:**

- в імперативній нормі приватного права відсутня заборона на відступлення (купівлю-продаж, міну, дарування майнових прав) права вимоги, яке виникло на підставі кредитного договору, будь-якій особі;
- внаслідок відступлення права вимоги, яке виникло на підставі кредитного договору, не відбувається будь-якого порушення суб'єктивного цивільного права або інтересу боржника, що є необхідним для застосування конструкції оспорювання правочину.

Ухвала КЦС ВС від 27.07.2022 у справі № 554/10517/16-ц

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку, викладеного у раніше прийнятій постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 26 лютого 2020 року у справі № 911/2325/18.

Ухвала КЦС ВС від 17.08.2022 у справі № 759/5454/19

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку, викладеного у постанові Великої Палати Верховного Суду від 13 липня 2022 року у справі № 199/8324/19.

Ухвала КЦС ВС від 05.09.2022 у справі № 633/408/18

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку, викладеного у постанові судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Касаційного адміністративного суду в справі № 817/1911/17 (провадження №К/9901/61297/18) про те, що право на безоплатну передачу у власність земельних ділянок із земель, що надавалися у користування засновнику для створення фермерського господарства, не виникає у жодного члена фермерського господарства, в тому числі засновника.

Ухвала КЦС ВС від 21.09.2022 у справі № 686/7081/21

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку, викладеного у постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 12 лютого 2020 року у справі № 826/17656/16, щодо незастосування положень частини другої статті 625 ЦК України до правовідносин, які виникають з рішення суду про відшкодування державою шкоди, у випадку його несвоєчасного виконання Державною казначейською службою України, а також ДЛЯ ФОРМУЛЮВАННЯ ПРАВОВОГО ВИСНОВКУ про те, чи поширюються норми частини другої статті 625 ЦК України на відносини, які не є цивільними у розумінні статті 1 ЦК України.

Ухвала КЦС ВС від 19.10.2022 у справі № 757/23249/17-ц

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку, викладеного у постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 24 лютого 2021 року у справі № 910/12044/19 та від 18 серпня 2020 року у справі № 922/2250/16.

Ухвала КЦС ВС від 22.06.2022 у справі № 204/2321/22

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновків щодо застосування норм права у подібних правовідносинах, викладених у постановах Верховного Суду: у складі колегії суддів колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 12 серпня 2021 року по справі № 200/6370/20-а (адміністративне провадження № К/9901/33163/20), у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 21 грудня 2019 року по справі № 910/12245/19, від 17 червня 2020 року по справі № 910/8423/19, від 07 жовтня 2021 року по справі № 904/4137/20(210/1218/20).

Ухвала КЦС ВС від 30.11.2022 у справі № 547/727/20-ц

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку, викладеного у постановах Верховного Суду України від 27 квітня 2016 року у справі № 6-62цс16, від 12 квітня 2017 року у справі № 6-72цс17, та надалі підтриманого у постанові Великої Палати Верховного Суду від 27 червня 2018 року у справі № 668/13907/13-ц та у постановах Верховного Суду від 25 січня 2018 року у справі № 658/580/16-ц, від 30 січня 2019 року у справі № 127/7798/17, від 11 вересня 2019 року у справі № 466/9251/13-ц, від 28 травня 2020 року у справі № 608/969/13-ц та формування єдиної правозастосовчої практики у питанні застосування положень статті 241 ЦК України при оспорення правочинів.

Ухвала КЦС ВС від 21.12.2022 у справі № 2-1268/11

Підстава передачі:

- **ВИКЛЮЧНА ПРАВОВА ПРОБЛЕМА:** необхідно переглянути правові висновки щодо застосування частини четвертої статті 559 ЦК України, відповідно до яких подання банком позову до суду вперше у межах відповідного шестимісячного строку не має правового значення для чинності поруки та не свідчить про дотримання цього преklusивного строку, за умови якщо такий позов повернуто у зв'язку з непідсудністю справи суду.
- **ВІДСТУП:**
 - від висновків Верховного Суду України та Великої Палати Верховного Суду, викладених в постановках Верховного Суду України від 02 грудня 2015 року у справі № 6-895цс15, від 20 квітня 2016 року у справі № 6-2662цс15, від 24 травня 2017 року у справі № 6-1763цс16, Великої Палати Верховного Суду від 22 серпня 2018 року у справі № 2-1169/11 (провадження № 14-265цс18), зокрема їх уточнення;
 - від висновку Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду, викладеного у постанові від 21 травня 2020 року у справі № 755/3323/17 (провадження № 61-48420св18).

Ухвала КЦС ВС від 12.01.2023 у справі № 657/1024/16

Підстава передачі:

- **ВІДСТУП** від висновку, викладеного у постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 17 серпня 2021 року у справі № 910/19210/15, щодо можливості доповнення позовів про стягнення заборгованості вимогами про стягнення передбачених частиною другою статті 625 ЦК України 3 % річних та інфляційних втрат за прострочення виконання грошових зобов'язань.
- **ВИКЛЮЧНА ПРАВОВА ПРОБЛЕМА** необхідність формування єдиної правозастосовчої практики у застосуванні статті 625 ЦК України, що потребує на рівні Великої Палати Верховного Суду уточнення та визначення сутності інфляційних втрат та 3 % річних (як спосіб захисту майнового права та інтересу, як вид цивільно-правової відповідальності чи як гарантія належного виконання зобов'язання).

Ухвала КЦС ВС від 27.10.2021 у справі № 755/13805/16-ц

Підстава передачі:

- **ВИКЛЮЧНА ПРАВОВА ПРОБЛЕМА** щодо застосування позовної давності до основної і додаткової вимоги у зобов'язанні, забезпечення розумної передбачуваності судових рішень.

Справи, передані на розгляд Великої Палати Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду

Ухвала КАС ВС від 21.09.2021 у справі № 420/2411/19

Підстава передачі:

- **ВИКЛЮЧНА ПРАВОВА ПРОБЛЕМА:** відсутність усталеної судової практики у застосуванні однієї і тієї ж норми права, а саме: частини другої статті 625 ЦК України, та наявності правових висновків суду касаційної інстанції, які прямо суперечать один одному, а також у невизначеності законодавчого регулювання правових питань, які можуть кваліфікуватися як виключна правова проблема, в тому числі необхідність застосування аналогії закону чи права.

Верховний
Суд

Дякую за увагу!